

AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN ÖĞRENCİLERİN SONRAKİ HAYATLARINDA ANTİSOSYAL KİŞİLİK BOZUKLUĞUNA YATKINLIKLARI İLE İŞ VE SOSYAL YAŞAMLARINA ETKİSİ

TULPAR, Selma. Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Öz

Okullarda akranlarından şiddet gören öğrencilerin sonraki yaşamlarındaki psikolojik etkileri ve bunun iş ile sosyal yaşamlarına etkisi, önemli bir araştırma konusunu oluşturur. Akran şiddeti, çocukların gelişim dönemlerindeki duygusal ve sosyal sağlıklarını etkileyebilir. Bu tür şiddete maruz kalan öğrenciler, yetişkinlik dönemlerinde antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlık gösterme riski taşıyabilirler. Antisosyal kişilik bozukluğu, empati eksikliği, düşük özdenetim ve yasa dışı davranışlar gibi özelliklerle karakterizedir.

Araştırmalar, akran şiddeti mağduru olan bireylerin sıklıkla duygusal travmalar yaşadığını ve bu deneyimlerin gelecekteki yaşantılarını etkileyebileceğini göstermektedir. Bu travmalar, özsaygı eksikliği, düşük özsaygı, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunlara yol açabilir. Bu psikolojik etkiler, kişinin sosyal ilişkilerini ve toplumsal uyumunu zorlaştırabilir. Ayrıca, iş hayatında da kendini gösterebilir, özgüven eksikliği ve stresle başa çıkma güçlükleri nedeniyle iş performansını olumsuz etkileyebilir.

Bu bağlamda, akran şiddeti mağduru öğrencilerin desteklenmesi ve gerektiğinde profesyonel yardım almalarının önemi vurgulanmalıdır. Okullar, aileler ve toplum, çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve gereken desteği sağlamak adına aktif bir rol oynamalıdır. Psikolojik danışmanlık, terapi ve eğitim programları, bu öğrencilerin psikolojik sağlıklarını güçlendirebilir ve gelecekteki olumsuz etkileri azaltabilir.

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin sonraki yaşamlarında antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlıkları ve bu durumun iş ile sosyal yaşamlarına etkisi, geniş çapta incelenmesi gereken bir konudur. Eğitim ve farkındalık artırma çabaları, bu öğrencilerin sağlıklı bir şekilde gelişimini desteklemek ve olumsuz sonuçları en aza indirmek için büyük bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler

Klinik Psikoloji
Şiddet
Mobbing

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 15/09/2023
Kabul Tarihi : 05/10/2023
E-Yayın Tarihi : 18/10/2023

Kaynakça Gösterimi: TULPAR, S. (2023). AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN ÖĞRENCİLERİN SONRAKİ HAYATLARINDA ANTİSOSYAL KİŞİLİK BOZUKLUĞUNA YATKINLIKLARI İLE İŞ VE SOSYAL YAŞAMLARINA ETKİSİ. İnteraktif Bilim: Disiplinlerarası Araştırma ve İncelemeler Dergisi, 1(1), 46-63. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10019985>

THE IMPACT OF PEER VIOLENCE EXPERIENCED BY STUDENTS ON THEIR SUBSEQUENT SUSCEPTIBILITY TO ANTISOCIAL PERSONALITY DISORDER AND ON THEIR WORK AND SOCIAL LIVES

TULPAR, Selma. Department of Clinical Psychology

Abstract

The psychological effects of students experiencing peer violence in schools and its impact on their future work and social lives constitute an important research topic. Peer violence can influence children's emotional and social well-being during their developmental stages. Students subjected to such violence may carry a predisposition for antisocial personality disorder into adulthood. Antisocial personality disorder is characterized by traits like lack of empathy, low self-control, and engagement in illegal behaviors.

Research indicates that individuals who have been victims of peer violence often experience emotional traumas, which can impact their future experiences. These traumas can lead to problems such as low self-esteem, anxiety, depression, and diminished self-worth. These psychological effects can complicate personal relationships and social integration. Additionally, they can manifest in the workplace, negatively affecting job performance due to low self-confidence and difficulties in coping with stress.

In this context, the importance of supporting students who have experienced peer violence and encouraging them to seek professional help should be emphasized. Schools, families, and communities should play an active role in understanding children's emotional needs and providing the necessary support. Psychological counseling, therapy, and educational programs can bolster the psychological well-being of these students and reduce potential future negative effects.

In conclusion, the predisposition of students who have experienced peer violence towards antisocial personality disorder and its subsequent impact on their work and social lives is a subject requiring comprehensive exploration. Efforts to enhance education and raise awareness can play a significant role in promoting healthy development and minimizing adverse consequences for these students.

Keywords

Clinical Psychology
Violence
Mobbing

Article Info

Research Article

Received : 15/09/2023

Accepted : 05/10/2023

Online Published : 18/10/2023

Citation Information: TULPAR, S. (2023). THE IMPACT OF PEER VIOLENCE EXPERIENCED BY STUDENTS ON THEIR SUBSEQUENT SUSCEPTIBILITY TO ANTISOCIAL PERSONALITY DISORDER AND ON THEIR WORK AND SOCIAL LIVES. Interactive Science: Journal of Interdisciplinary Research and Studies, 1(1), 46–63. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10019985>

GİRİŞ

Okullarda akranlarından şiddet gören öğrencilerin sonraki yaşamlarındaki psikolojik etkileri ve bunun iş ile sosyal yaşamlarına etkisi, önemli bir araştırma konusunu oluşturur. Akran şiddeti, çocukların gelişim dönemlerindeki duygusal ve sosyal sağlıklarını etkileyebilir. Bu tür şiddete maruz kalan öğrenciler, yetişkinlik dönemlerinde antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlık gösterme riski taşıyabilirler. Antisosyal kişilik bozukluğu, empati eksikliği, düşük özdenetim ve yasa dışı davranışlar gibi özelliklerle karakterizedir.

Araştırmalar, akran şiddeti mağduru olan bireylerin sıklıkla duygusal travmalar yaşadığını ve bu deneyimlerin gelecekteki yaşantılarını etkileyebileceğini göstermektedir. Bu travmalar, özsaygı eksikliği, düşük özsaygı, anksiyete ve depresyon gibi psikolojik sorunlara yol açabilir. Bu psikolojik etkiler, kişinin sosyal ilişkilerini ve toplumsal uyumunu zorlaştırabilir. Ayrıca, iş hayatında da kendini gösterebilir, özgüven eksikliği ve stresle başa çıkma güçlükleri nedeniyle iş performansını olumsuz etkileyebilir.

Bu bağlamda, akran şiddeti mağduru öğrencilerin desteklenmesi ve gerektiğinde profesyonel yardım almalarının önemi vurgulanmalıdır. Okullar, aileler ve toplum, çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve gereken desteği sağlamak adına aktif bir rol oynamalıdır. Psikolojik danışmanlık, terapi ve eğitim programları, bu öğrencilerin psikolojik sağlıklarını güçlendirebilir ve gelecekteki olumsuz etkileri azaltabilir.

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin sonraki yaşamlarında antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlıkları ve bu durumun iş ile sosyal yaşamlarına etkisi, geniş çapta incelenmesi gereken bir konudur. Eğitim ve farkındalık artırma çabaları, bu öğrencilerin sağlıklı bir şekilde gelişimini desteklemek ve olumsuz sonuçları en aza indirmek için büyük bir rol oynayabilir.

1. AKRANLAR ARASI ŞİDDET

1.1.Tanımı ve Belirtileri

Okullarda akranlar arası şiddet, bir öğrencinin, bir grup öğrenci tarafından fiziksel, sözel veya duygusal olarak kasıtlı olarak zarar görmesi veya rahatsız edilmesi durumunu ifade eder. Bu tür şiddet, genellikle okul ortamında, sınıfta, koridorlarda, yemekhanelerde veya diğer öğrencilerin bulunduğu alanlarda gerçekleşir. Akranlar arası şiddet, cinsiyet, yaş, ırk, etnik köken, cinsel yönelim, engellilik veya diğer farklılıklar gibi öğrenciler arasındaki farklılıklara dayanabilir. Şiddet genellikle sürekli veya tekrarlayan bir şekilde gerçekleşir ve hedef alınan öğrencinin fiziksel veya duygusal refahını olumsuz etkileyebilir. Örnekler arasında dövme, tehditler, alay etme, küfür etme, söylentiler yayma, dışlama veya diğer sosyal taciz biçimleri yer alır. Okullarda akranlar arası şiddet hem şiddete maruz kalan öğrencilerin hem de şiddet uygulayan öğrencilerin sağlık, güvenlik ve eğitim açısından olumsuz etkilerine neden olur. Espelage, D.L. & Swearer, S.M. (2004).

1.2.Nedenleri

Akranlar arası şiddet birçok sebebi vardır. Bunlardan bazıları;

Güç Dengesi: Şiddet, güç dengesindeki eşitsizliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Şiddet uygulayanlar, kendilerini daha güçlü, kontrol sahibi veya baskın hissettikleri durumlarda şiddet kullanma eğiliminde olabilirler.

İletişim Becerileri ve Empati Eksikliği: Şiddet, etkili iletişim becerilerinin eksikliğiyle ilişkili olabilir. Öğrenciler, duygusal ihtiyaçlarını ifade etme, başkalarını anlama veya empati gösterme konusunda zorluklar yaşayabilirler.

Model Alma: Öğrenciler, çevrelerindeki rol modelleri veya medyadaki şiddet içeren örnekleri taklit edebilirler. Şiddeti normalleştiren veya meşrulaştıran tutum ve davranışlar, akranlar arası şiddetin yayılmasına katkıda bulunabilir.

Duygusal Sorunlar ve Stres: Öğrencilerin duygusal sorunlarla başa çıkma becerileri eksik olduğunda, stres altında olduklarında veya zorlu yaşam koşullarıyla karşılaştıklarında akranlarına karşı şiddet kullanma baş vurabilirler.

Sosyal Hiyerarşi ve Grup Dinamikleri: Okul ortamında sosyal hiyerarşi ve grup dinamikleri, bazı öğrencilerin güç ve popülerite elde etme çabalarına neden olabilir. Bunun sonucunda, daha zayıf veya farklı özelliklere sahip olan öğrenciler hedef alınabilir.

Önyargı ve Ayrımcılık: İnsanlar arasındaki farklılıklara dayalı önyargılar ve ayrımcılık, akranlar arası şiddetin temel nedenlerinden biri olabilir. Irk, cinsiyet, etnik köken, cinsel yönelim veya diğer farklılıklara dayalı saldırganlık ve tacizlere sebep olur.

Ebeveyn Tutumları ve Aile Ortamı: Aile içi şiddet, ihmal veya aşırı kontrol gibi faktörler, öğrencilerin şiddet içeren davranışlar sergileme olasılığını artırabilir. Ebeveynlerin tutumları, çocukların şiddetle başa çıkma stratejilerini etkiler.

1.3. Tanısı

Okullarda akranlar arası şiddet, öğrenciler arasında gerçekleşen kasıtlı zarar verme, saldırganlık veya taciz davranışlarını ifade eder. Bu tür şiddet, fiziksel, sözel veya duygusal şekillerde ortaya çıkabilir ve genellikle güç dengesindeki eşitsizlikler üzerine kuruludur. Akranlar arası şiddet, okul ortamında gerçekleşen ve öğrenciler arasındaki ilişkileri etkileyen bir sorundur.

Bu sorunların başında;

Fiziksel şiddet: Bir öğrencinin diğer bir öğrenciye yönelik fiziksel saldırı veya zarar verme davranışlarını içerir. Örnekler arasında itme, yumruk atma, tekmeleme, ısırma, itme veya saç çekme vb.

Sözel şiddet: Sözlü saldırganlık veya taciz, bir öğrencinin diğer bir öğrenciye yönelik aşağılama, küfür etme, alay etme, hakaret etme veya tehdit etme gibi sözlü ifadelerle zarar vermesidir. Sözel şiddet, genellikle duygusal yara ve stres yaratır.

Duygusal şiddet: Duygusal şiddet, bir öğrencinin diğer bir öğrenciye yönelik duygusal olarak taciz etme, dışlama, aşağılama, dedikodu yayma veya sosyal ilişkilerini manipüle etme gibi davranışları içerir. Bu tür şiddet, kurbanın özsaygısı, sosyal bağlantıları ve psikolojik refahı üzerinde olumsuz etkilere yol açar.

Akranlar arası şiddet, hedef alınan öğrencinin duygusal ve fiziksel sağlığını olumsuz etkilerken, eğitim ortamında da olumsuz etkiler yaratır. Şiddete maruz kalan öğrenciler, okula olan katılımlarını azaltabilir, akademik performansları düşebilir ve psikolojik sorunlarla

karşılaşabilir. Bu nedenle, okullarda akranlar arası şiddetin önlenmesi, müdahale edilmesi ve etkilerinin hafifletilmesi büyük önem taşır.

2. AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN ERKEK ÖĞRENCİLERİN ANTİSOSYAL KİŞİLİKLERİNDEKİ DURUMLARI

Akranlarından şiddet gören erkek öğrencilerin antisosyal kişiliklerindeki durumları incelemek, önemli bir konudur. Şiddetin erkek öğrenciler üzerindeki etkileri, antisosyal davranışlar açısından önemli sonuçlara yol açar. Araştırmamızda, şu soruları inceledik:

Antisosyal Davranışlar: Akranlarından şiddet gören erkek öğrencilerde antisosyal davranışların sıklığı ve çeşitliliği nedir? Örnek olarak, saldırganlık, yalan söyleme, hırsızlık, kural ihlalleri gibi davranışlar.

Empati Yeteneği: Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerin empati yetenekleri nasıl etkilenir? Empati eksikliği, antisosyal davranışların bir göstergesidir.

Sosyal İlişkiler: Şiddetin erkek öğrencilerin sosyal ilişkilerine etkisi nedir? Şiddete maruz kalan öğrencilerde arkadaşlık ilişkilerinde azalma, yalnızlık veya dışlanma gibi durumların oluşumu.

Okul Başarısı: Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerin akademik performansı nasıl etkilenir? Şiddetin, okula katılımı azaltarak veya dikkat ve odaklanma sorunları yaratarak okul başarısını olumsuz etkileme potansiyeli.

Psikolojik Sorunlar: Akran şiddetine maruz kalan erkek öğrencilerin psikolojik sorunları artar mı? Örneğin, depresyon, anksiyete, öfke sorunları gibi durumlar.

Şiddet Eğilimi: Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerde şiddet eğilimi ve saldırganlık seviyeleri nasıl değişir? Kendi yaş gruplarındaki diğer öğrencilere karşı şiddet içeren davranışlarda artış durumu.

Bu sorular, akranlarından şiddet gören erkek öğrencilerin antisosyal kişiliklerindeki durumu incelemek ve bu araştırmada, şiddetin erkek öğrenciler üzerindeki etkilerini anlamak ve uygun müdahale ve destek stratejilerini geliştirmek için önemli bilgiler sunar. Cook, C.R.Williams, K.R. Guerra, N.G. Kim, T.E. & Sadek, S. (2010)

2.1. Antisosyal Davranışlar

Akranlarından şiddet gören erkek öğrencilerde antisosyal davranışların sıklığı ve çeşitliliği, araştırma verilerine ve çalışmaların bulgularına bağlı olarak değişebilir. Ancak, genel olarak, akran şiddetine maruz kalan erkek öğrencilerde antisosyal davranışların görülme olasılığının arttığı bilinmektedir. İşte bu konuda yapılan bazı araştırmalardan elde edilen bulgular:

Bir araştırmada, akran şiddetine maruz kalan erkek öğrencilerin antisosyal davranışlar sergileme olasılıklarının arttığı belirlenmiştir. Bu davranışlar arasında saldırganlık, kavgaya meyil, kurallara uymama ve diğerlerine zarar verme eğilimi gözlemlendi.

Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerde yalan söyleme, hırsızlık, okul kurallarını ihlal etme gibi antisosyal davranışların daha sık görüldüğünü göstermiştir. Bu davranışların bir kısmı, öz değerlendirme düşüklüğü veya öfke yönetimi sorunlarıyla ilişkilendirmek mümkündür.

Akran şiddeti mağduru erkek öğrenciler arasında saldırganlık ve rekabetçilik düzeylerinin yüksek olduğu ve bu öğrenciler, güç ve kontrol arayışına girdiği ve antisosyal davranışlarıyla statü veya baskınlık sağlama çabası içerisinde girdiklerini biliyoruz. Ayrıca, antisosyal davranışların çeşitliliği de farklı bir faktör olmakla birlikte, şiddete maruz kalan erkek öğrenciler arasında fiziksel saldırganlık, sözlü taciz, maddi eşyalara zarar verme veya başkalarının duygusal refahını etkileme gibi farklı türlerde antisosyal davranışlar görülebilir.

Özetle, akranlarından şiddet gören erkek öğrencilerde antisosyal davranışların sıklığı ve çeşitliliği konusunda, genel olarak bu öğrencilerde antisosyal davranışların daha yaygın olduğu ve çeşitli formlarını içerebileceği söylenebilir. Bradshaw, C.P. Sawyer, A.L. & O'Brennan, L.M. (2007)

2.2. Empati Yeteneği

Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerin empati yetenekleri, genellikle olumsuz yönde etkilenebilir. Empati, başkalarının duygularını anlama, onları anlama ve başkalarının bakış açılarını anlamaya dayanan bir yetenektir. Şiddetin bireyin duygusal ve sosyal gelişimini etkilemesi, empati yeteneklerini olumsuz etkiler. Bu konuda elde ettiğimiz bazı bulgular:

Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler arasında empati eksikliği görülme eğilimindedir. Şiddetin, başkalarının duygularını anlama ve onlarla empati kurma yeteneğini zayıflattığı göstermiştir.

Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, duygusal travmaya maruz kalabilirler. Duygusal travma, kişinin duygusal deneyimlerini işleme ve başkalarının duygularını anlamada zorluk yaşamasına neden olabilir. Şiddet mağduru olan erkek öğrenciler, kendilerini korumak amacıyla empati yeteneklerini sınırlayabilirler. Şiddetin bir savunma mekanizması olarak kullanılması, empatiye olan ihtiyacı azaltabilir. Ristkari, T.ve ark. (2010).

Empati, deneyimler, eğitim ve sosyal etkileşimlerle gelişen bir beceridir. Ancak, şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, empati gelişimine olumsuz etki eden stres, güvensizlik ve korku gibi faktörlere maruz kalırlar. Şiddet mağduru olan erkek öğrenciler, sosyal bağlantılarda ve ilişkilerde zorluklar yaşayabilirler. Sosyal destek ağının eksikliği, empati gelişimini olumsuz etkiler.

Bu bulgulara dayanarak, şiddete maruz kalan erkek öğrencilerin empati yeteneklerinin azaldığı ve empati eksikliği yaşadığı görülmekte. Bu durum, bireyler arasındaki ilişkileri etkileyebilir ve sosyal uyum sorunlarına yol açabilir. Önemli olan, bu öğrencilere destek sağlamak, duygusal iyiliklerini güçlendirmek ve empati becerilerini teşvik etmektir.

2.3. Sosyal İlişkiler

Şiddetin erkek öğrencilerin sosyal ilişkilerine etkisi önemli bir konudur. Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, sosyal ilişkilerinde çeşitli zorluklar yaşar. Bu konuda yapılan araştırmaların ve çalışmaların bulgularına dayanarak şiddetin erkek öğrencilerin sosyal ilişkilerine etkilerine baktığımızda;

Şiddet mağduru olan erkek öğrenciler, sosyal gruplar veya akranları tarafından dışlandıği veya izole edildiği. Şiddetin ortaya çıkardığı korku ve güvensizlik nedeniyle, diğer öğrencilerle bağlantı kurmakta zorluk çektiği, Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler,

arkadaşlık ilişkilerinde azalma yaşadıkları. Şiddet deneyimi, diğer öğrencilerle bağ kurmalarını engellediği ve arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediği, şiddetin etkisiyle erkek öğrenciler, ilişkilerde sorunlar yaşadığı, Öfke, güvensizlik veya zorbalık deneyimleri, sağlıklı iletişim ve ilişki becerilerini etkileyebilir ve sosyal etkileşimleri olumsuz etkileyebilir. Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, duygusal zorlukların etkisi ile öfke, depresyon, anksiyete gibi duygusal sorunlar, sosyal ilişkileri etkileyerek bağlantı kurmayı zorlaştırabilir. Sosyal destek ağının eksikliğiyle karşı karşıya kalabilirler. Şiddet deneyimi, sosyal destek kaynaklarının azalmasına veya zayıflamasına neden olabilir, bu da sosyal ilişkileri olumsuz etkiler.

Bu bulgulara dayanarak, şiddetin erkek öğrencilerin sosyal ilişkilerine etkisinin olumsuz olduğu söylenebilir. Sosyal izolasyon, arkadaşlık ilişkilerinde azalma, ilişki sorunları ve duygusal zorluklar gibi etkiler, bu öğrencilerin sağlıklı sosyal bağlantılar kurmalarını engeller. Bu nedenle, şiddete maruz kalan erkek öğrencilere destek sağlamak, sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak ve sosyal destek ağlarını güçlendirmek önemlidir. Kaukiainen, A.ve ark. (1996).

2.4. Okul Başarısı

Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerin akademik performansı olumsuz etkilendiği görülmektedir. Şiddet deneyimi, öğrencilerin dikkatlerini dağıttığı, motivasyonlarını azalttığı ve akademik başarılarını etkilediği bir gerçektir.

Erkek öğrenciler, yaşadıkları travma veya stres nedeniyle dikkat ve konsantrasyon sorunları yaşadıklarından dolayı sınıf içinde derse odaklanmaları ve öğrenmeleri zorlaşır. Okula gitmekte isteksizlik veya korku yaşayabilirler. Şiddet deneyimi, devamsızlık oranlarını artırdığı gibi derslere düzenli olarak katılımlarını engelleyebilir. Şiddet deneyimi, duygusal sorunları tetikleyebilir veya şiddet mağduru olan öğrencilerde duygusal zorlukları artırabilir. Bu durum, motivasyon eksikliği, depresyon veya anksiyete gibi sorunlarla ilişkili olabilir ve akademik performansı olumsuz etkileyebilir. Şiddet mağduru olan erkek öğrenciler, özsaygı ve öz değerlendirme sorunları yaşar. Şiddet deneyimi, öğrencilerin kendilerine olan güvenini zedeler ve başarılı olma inançlarını azaltır. Bu öğrenciler, okulda uyum sorunları yaşama eğilimindedir. Bu, öğrencilerin öğrenme ortamında uyum sağlamalarını ve akademik olarak başarılı olmalarını engelleyebilir. Şiddet deneyimi, sosyal destek kaynaklarının azalmasına veya zayıflamasına neden olur. Sosyal destek eksikliği, öğrencilerin akademik performansını olumsuz etkiler ve başarılarını düşürebilir.

2.5. Psikolojik Sorunlar

Akran şiddetine maruz kalan erkek öğrencilerin psikolojik sorunları artma eğilimi gösterir. Araştırmalar, şiddete maruz kalan öğrencilerin psikolojik sorunlarının arttığını göstermektedir. Akran şiddetine maruz kalan erkek öğrenciler, duygusal sorunlar yaşama eğilimindedir. Öfke, üzüntü, depresyon ve anksiyete gibi duygusal sorunlar artabilir. Davranış sorunları gösterebilir. Öfke patlamaları, saldırganlık, düşmanlık ve düşmanca davranışlar gibi davranış sorunları artabilir. Şiddet deneyimi, öğrencilerin kendilerine olan güvenini azaltabilir ve özsaygı sorunlarına yol açabilir. Akran şiddeti, sosyal izolasyona ve sosyal ilişkilerde zorluklara neden olur. Şiddet mağduru olan erkek öğrenciler, sosyal destekten yoksun kaldığında kendini izole hissedebilir. Akran şiddetinde, okul uyumu

sorunlarını artırır. Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, okula karşı olumsuz tutumlar geliştirebilir, okulda başarısızlık yaşayabilir ve akademik performansları düşebilir.

2.6. Şiddet Eğilimi

Şiddete maruz kalan erkek öğrencilerde şiddet eğilimi ve saldırganlık seviyeleri genellikle artma eğilimi gösterir. Ancak, her birey farklı tepkiler gösterebilir ve bu etkiler kişiden kişiye farklılık gösterebilir. İşte bu konuda yapılan araştırmaların ve çalışmaların bulgularına dayanarak, şiddete maruz kalan erkek öğrencilerde şiddet eğilimi ve saldırganlık seviyelerinin nasıl değişebileceğine baktığımızda; Şiddetin sürekli bir şekilde yaşandığı ortamlarda yetişen erkek öğrenciler, şiddeti normalleştirme eğilimi gösterebilir. Şiddet, onlar için kabul edilebilir veya normal bir davranış biçimi olur. Bu durum şiddet eğilimini ve saldırganlık seviyelerini artırabilir.

Model aldıkları idoller de olmaktadır. Şiddeti gözlemleyerek veya rol modellerinden etkilenecek şiddet eğilimi gösterebilir. Şiddetin yaygın olduğu bir ortamda büyüyen öğrenciler, şiddetin çözüm yolu olduğunu öngörebilir ve benzer davranışları sergileme eğilimi gösterebilir. Erkek öğrenciler, yaşadıkları travma ve stres nedeniyle artan öfke ve intikam duyguları etkisiyle, şiddet eğilimini ve saldırganlık seviyelerini artırabilir. Şiddete maruz kalan erkek öğrenciler, kontrolsüz ve güçlü hissetmek amacıyla şiddet eğilimi gösterebilir. Şiddet, onlara kontrol ve güç hissi sağladığına inanılabilir ve bu nedenle saldırganlık seviyeleri artabilir. Şiddet deneyimi, sosyal beceri eksikliklerine ve iletişim zorluklarına neden olur. Sosyal etkileşimlerde zorlanan erkek öğrenciler, şiddet yoluyla duygularını ifade etmeye veya çözüm bulmaya çalışır, bu da şiddet eğilimini artırabilir.

Ancak, şiddete maruz kalan her erkek öğrencinin şiddete eğilimli veya saldırgan olacağı anlamına gelmez. Destekleyici çevreler, güçlü sosyal destek ağları, psikolojik yardım ve uygun müdahaleler, şiddet eğilimini azaltmaya ve saldırganlık seviyelerini kontrol etmeye yardımcı olabilir. Bu nedenle, şiddete maruz kalan erkek öğrencilere destek sağlamak, duygusal iyiliklerini güçlendirmek ve uygun müdahaleleri sunmak önemlidir.

3. AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN ANTİSOSYAL KİŞİLİKLERİNDEKİ DURUMLARI

Akranlarından şiddet gören kız öğrencilerin antisosyal kişiliklerindeki durumları üzerine yapılan araştırmalar ve çalışmalar sınırlıdır. Bu durumlardan birkaç örnek verecek olursak;

Duygusal Sorunlar: Şiddete maruz kalan kız öğrenciler, duygusal sorunlar yaşama eğilimindedir. Öfke, üzüntü, depresyon ve anksiyete gibi duygusal sorunlar yaşama olasılıkları yüksektir.

İçe Kapanma ve Sosyal İzolasyon: Şiddet mağduru olan kız öğrenciler, şiddet deneyimi sonucunda içe kapanma eğilimi gösterebilir. Sosyal izolasyon, sosyal ilişkileri etkileyebilir ve antisosyal kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasına neden olabilir.

Düşük Özsaygı: Şiddet deneyimi, kız öğrencilerin özsaygısını etkileyebilir. Şiddet mağduru olan öğrenciler, kendilerine olan güvenlerini kaybedebilir ve özsaygı sorunları yaşayabilir.

Saldırganlık ve Antisosyal Davranışlar: Şiddete maruz kalan kız öğrencilerde saldırganlık ve antisosyal davranışların görülme olasılığı artış gösterme ihtimali artar. Şiddetin bir savunma

mekanizması olarak kullanılması veya model alınması, saldırganlık ve antisosyal kişilik özelliklerini tetikleyebilir.

Okul Uyumunda Sorunlar: Şiddet deneyimi, okul uyumunda sorunlara yol açabilir. Kız öğrenciler, okula karşı olumsuz tutumlar geliştirebilir, okula devamsızlık yapabilir ve akademik performanslarında düşüş yaşayabilirler. Olweus, D. (1993).

3.1. Tanımı

Akranlarından şiddet gören kız öğrencilerin antisosyal kişiliklerindeki durumları, kişinin sosyal normları ve kuralları ihlal etme, başkalarının haklarını önemsememe, saldırganlık ve antisosyal davranışlar gibi özellikleri içerebilir. Antisosyal kişilik bozukluğu, uzun süreli bir desendir ve bireyin sosyal ilişkileri, işlevselliği ve genel yaşam kalitesini olumsuz etkiler.

Şiddete maruz kalan kız öğrenciler, bu tür bir deneyimden dolayı çeşitli psikolojik ve duygusal sorunlar yaşayabilir. Bu sorunlar, antisosyal kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir. Şiddetin bir savunma mekanizması olarak kullanılması, öfke ve saldırganlık eğilimini artırır. Ayrıca, şiddet deneyimi, kendine güven eksikliği ve düşük özsaygı ile ilişkilendirilebilir, bu da antisosyal davranışların gelişimini destekler.

Antisosyal kişilik özellikleri, kız öğrencilerin sosyal ilişkilerinde zorluklara neden olabilir. Empati eksikliği, diğer insanların duygularını anlamama ve başkalarının haklarını önemsememe gibi özellikler, sosyal uyum ve ilişkilerde sıkıntılara yol açar. İletişim sorunları, içe kapanma ve sosyal izolasyon gibi durumlar da antisosyal kişilik özelliklerinin belirtilerindendir.

Ancak, antisosyal kişilik özelliklerinin ortaya çıkması sadece şiddete maruz kalmanın sonucu olmayabilir. Diğer faktörler, genetik yatkınlık, aile çevresi, yaşanan travmalar ve çevresel etkiler gibi, antisosyal davranışların gelişiminde de etkili olabilir.

Bu tanım, şiddete maruz kalan kız öğrencilerin antisosyal kişilik özellikleri ve davranışları üzerindeki potansiyel etkilerini yansıtmaktadır. Ancak, her birey farklı tepkiler gösterebilir ve bu etkiler kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Uygun destek ve müdahalelerle şiddete maruz kalan kız öğrencilere yardım edilmeli ve gerektiğinde profesyonel yardım alınmalıdır.

3.2. Şiddet ile Antisosyal Kişilik Bozukluğu Arasındaki İlişki

Şiddet ile antisosyal kişilik bozukluğu arasında karmaşık bir ilişki vardır. Şiddet, antisosyal kişilik bozukluğu olan bireylerde daha sık görülebilir, ancak her antisosyal birey şiddet içeren davranışlar sergilemez ve her şiddet içeren davranış antisosyal kişilik bozukluğu ile ilişkili değildir.

Antisosyal kişilik bozukluğu, kişinin toplumun kabul ettiği sosyal normları ve kuralları sürekli olarak ihlal etme, başkalarının haklarını önemseme ve empati eksikliği gibi özellikleri içeren bir durumdur. Bu bireylerde antisosyal davranışlar, düşük dürtü kontrolü, saldırganlık, yalan söyleme, hırsızlık, manipülasyon, sürekli kural ihlalleri ve suç işleme gibi belirtiler gözlenebilir.

Şiddet, antisosyal davranışların bir biçimi olarak değerlendirilebilir. Antisosyal kişilik bozukluğu olan bireylerde şiddete eğilim daha yüksek olabilir. Ancak, antisosyal davranışlar sergileyen bireyler arasında herkes şiddet içeren davranışlar sergilemez. Şiddetin nedenleri ve

tetikleyicileri karmaşık olabilir ve birden çok faktöre bağlı olarak ortaya çıkabilir. Yaman, E. & Güneri, O. Y. (2014).

Antisosyal kişilik bozukluğu ve şiddet arasındaki ilişkiyi anlamak için çeşitli faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlar arasında kişinin genetik yatkınlığı, çevresel etkiler, travmalar, erken çocukluk deneyimleri, aile faktörleri, sosyal öğrenme ve psikolojik faktörler yer alabilir. Bu faktörlerin kombinasyonu, antisosyal davranışlar ve şiddetin gelişiminde rol oynayabilir.

Sonuç olarak, antisosyal kişilik bozukluğu ve şiddet arasında bir ilişki olduğu söylenebilir, ancak bu ilişki karmaşık ve çok faktörlüdür. Her antisosyal birey şiddet içeren davranışlar sergilemez ve her şiddet içeren davranış antisosyal kişilik bozukluğu ile ilişkili değildir. Bireylerin şiddet içeren davranışları anlamak için genel davranışsal, psikolojik ve sosyal faktörlerin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Avcı, R. & Demirtaş, Z. (2012).

3.3. Sebepleri

Kız öğrencilere yönelik şiddetin bir sebebi, cinsiyet stereo tipleri ve rol beklentileridir. Toplumda yaygın olan cinsiyet rolleri, bazı öğrencilerin kızlara karşı şiddet kullanmayı kabul edilebilir bir davranış olarak görmelerine nedendir. Şiddetin temelinde genellikle güç ve kontrol ihtiyacı yatar. Bazı öğrenciler, kız öğrencilere şiddet uygulayarak kendilerini güçlü veya kontrol sahibi hissetme ihtiyacı duyar. Kıskançlık ve rekabet, kız öğrenciler arasında şiddetin bir sebebi olabilir. Örneğin, bir kız öğrencinin başarısı veya popülerliği diğerlerinde kıskançlık yaratabilir ve bunun sonucunda şiddet eylemleri gerçekleşebilir.

Bir başka sebepte Kız öğrenciler arasındaki sosyal statü ve grup baskısı, şiddetin bir sebebidir. Örneğin, bir grup kız öğrenci, belirli bir öğrenciyi dışlamak veya ona şiddet uygulamak suretiyle grup normlarını uygulamak veya güçlerini göstermek isteyebilirler. Bazen bazı öğrenciler, iletişim becerileri ve problem çözme yeteneklerinin yetersiz olması nedeniyle şiddete başvurabilirler. Sorunları konuşarak veya başka yollarla çözemeyen öğrenciler, şiddet gibi zarar verici davranışlara yönelebilirler. Bu sebepler genel bir perspektif sunmaktadır ve her durum özelinde farklı faktörler etkili olabilir. Önemli olan, kız öğrencilere yönelik şiddetin önlenmesi ve bu tür durumların ortadan kaldırılması için eğitim, farkındalık ve etkili müdahalelerin sağlanmasıdır.

3.4. Önlenmesi ve Islahı

Kız öğrencilerin akranlarından şiddet görmesini önlemek mümkündür. Şiddeti önlemek için;

Öğrencilere, öğretmenlere ve velilere şiddetin zararlarını ve olumsuz etkilerini anlatan eğitim programları ve farkındalık kampanyaları düzenlenebilir. Bu şekilde, öğrencilerin şiddeti tanıması, bildirmesi ve şiddete maruz kalan arkadaşlarına destek olması teşvik edilebilir.

Öğrencilere etkili iletişim ve empati becerilerinin öğretilmesi önemlidir. Bu beceriler, sorunları konuşarak çözmeyi ve empati kurmayı öğrenmelerini sağlayarak şiddetin önlenmesine yardımcı olabilir.

Okul ortamının şiddeti önlemeye yönelik politikalara sahip olması ve öğrencilerin güvende hissetmelerini sağlaması önemlidir. Okul yönetimi, şiddet olaylarının ciddiyetini vurgulamalı,

şiddeti teşvik eden davranışlara tolerans gösterilmemesini sağlamalı ve şiddetin bildirilmesini kolaylaştıracak güvenli bir ortam sağlamalıdır.

Öğrencilere sosyal destek ağlarını güçlendirmeleri için fırsatlar sunulmalıdır. Öğrencilerin sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, arkadaşlık becerilerini geliştirebilmesi ve sosyal desteğe erişebilmesi önemlidir. Bu, şiddeti önlemeye yardımcı olur.

Okullarda, öğretmenler ve diğer yetişkinler tarafından iyi rol modellerin sunulması önemlidir. Olumlu davranışları sergileyen yetişkinler, öğrencilere pozitif bir örnek olabilir ve şiddeti azaltmaya yardımcı olur.

Şiddete maruz kalan kız öğrencilerin erken tespit edilmesi ve uygun destek hizmetlerinin sağlanması önemlidir. Okullar, öğrencilere psikolojik danışmanlık, destek grupları veya şiddetle mücadele programları gibi hizmetleri sunabilir.

Bu stratejiler, kız öğrencilerin akranlarından şiddet görmesini önlemeye yardımcı olabilir. Önemli olan, tüm paydaşların (okul yönetimi, öğretmenler, veliler, öğrenciler) birlikte çalışarak şiddeti azaltmaya yönelik çabaları desteklemesi ve şiddetin kabul edilemez olduğunu vurgulamasıdır.

Kız öğrencilerde şiddete meyilli olan bireylerin ıslah edilmesi ve davranışlarının düzeltilmesi için çeşitli yaklaşımlar ve önlemler uygulanabilir.

Şiddetin nedenleri, sonuçları ve alternatif çözüm yolları hakkında bilgi veren eğitim programları düzenlemesi. Bu programlar, kız öğrencilere sağlıklı iletişim becerileri, empati, öfke yönetimi ve çatışma çözme stratejileri gibi sosyal ve duygusal becerileri öğretmeyi amaçlar.

Şiddete meyilli olan kız öğrencilere bireysel terapi veya danışmanlık hizmetleri sunulabilir. Bu hizmetler, öğrencilerin şiddetin nedenlerini anlamalarına, duygusal zorluklarla başa çıkmayı öğrenmelerine ve sağlıklı davranış değişiklikleri yapmalarına yardımcı olur.

Şiddete meyilli olan kız öğrenciler için grup terapisi veya destek grupları oluşturulur. Bu gruplar, benzer deneyimleri olan öğrencilerin bir araya gelerek birbirlerine destek olmalarını, deneyimlerini paylaşmalarını ve yeni davranış modelleri geliştirmelerini sağlar.

Kız öğrencilere sosyal yeteneklerin geliştirilmesine yönelik programlar sunulursa. Bu programlar, öğrencilere etkili iletişim, empati, iş birliği ve problem çözme gibi becerileri öğretmeyi hedefler. Bu sayede, öğrenciler şiddet yerine sağlıklı ilişkiler kurmayı öğrenirler.

Şiddete meyilli olan kız öğrencilerle çalışırken, sadece cezalandırma odaklı bir disiplin yaklaşımı yerine rehabilitasyon odaklı bir yaklaşım benimsenmelidir. Öğrencilerin davranışlarını anlamak, duygusal ihtiyaçlarını karşılamak ve pozitif alternatifler sunmak önemlidir.

Kız öğrencilerin ıslah edilme sürecinde ailelerinin aktif katılımı büyük önem taşır. Aileler, öğrencinin davranışlarını anlamak, desteklemek ve evde sağlıklı ilişkiler ve iletişim modelleri oluşturmak için rehberlik alabilirler.

İslah edilme süreci her birey için farklı olabilir ve uzun bir süreç gerektirebilir. Önemli olan, şiddete meyilli olan kız öğrencilere destek ve fırsatlar sunarak, davranışlarını değiştirebilmeleri ve sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri için gerekli desteği sağlamaktır.

4. AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN ÖĞRENCİLERİN KİŞİLİK BOZUKLUĞUNA YATKINLIKLARI

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin kişilik bozukluğuna yatkınlıkları konusu oldukça karmaşık ve çok faktörlü bir konudur. Şiddetin uzun süreli ve tekrarlayıcı bir şekilde maruz kalınması, çocukların ruh sağlığını etkiler ve kişilik gelişiminde sorunlara yol açar. Ancak, şiddete maruz kalan her öğrencinin otomatik olarak kişilik bozukluğuna yatkın olduğu söylenemez. Kişilik bozukluğu gelişimi birçok faktörün birleşiminden etkilenir.

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin kişilik bozukluğuna yatkınlıklarını etkileyen nedenlerden bakacak olursak;

Şiddete maruz kalmak, özellikle uzun süreli ve şiddetin yoğun olduğu durumlar, çocuklarda travmatik deneyimlere neden olabilir. Bu travmatik deneyimler, kişilik bozukluklarına yatkınlığı artırabilir.

Duygusal İstismar ve İhmal şiddetin yanı sıra, duygusal istismar ve ihmal de çocukların kişilik gelişimini olumsuz yönde etkiler. Öğrencilerin sürekli olarak duygusal istismara veya ihmale maruz kalması, kişilik bozukluklarına yatkınlığı artırabilir.

Öğrencilerin destekleyici bir çevrede olmaması veya uygun destek alamaması, kişilik bozukluklarına yatkınlığı artırır. Destekleyici bir aile, okul veya toplum desteği, öğrencilerin travmatik deneyimlerle başa çıkmalarına yardımcı olabilir.

Kişilik bozuklukları, genetik ve biyolojik faktörlerle de ilişkilendirilmiştir. Şiddete maruz kalan öğrencilerde genetik yatkınlık da kişilik bozukluklarına yatkınlığı artırabilir.

Öğrencilerin genellikle zorlu yaşam koşullarıyla karşılaşması mümkündür. Ekonomik sıkıntılar, aile içi sorunlar, göç gibi faktörler kişilik bozukluklarına yatkınlığı artırabilir.

Bu nedenler, akranlarından şiddet gören öğrencilerin kişilik bozukluklarına yatkınlığını etkileyebilir. Ancak, her öğrencinin bireysel deneyimleri ve özellikleri göz önüne alınmalıdır. Destekleyici çevreler, uygun müdahaleler ve terapi hizmetleri ile öğrencilere yardım edilmeli ve olumsuz sonuçların önlenmesine katkıda bulunulmalıdır. Coulter, R.W.S.ve ark. (2012).

4.1. Kişilik Bozukluğuna Götüren Sebepler

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin kişilik bozukluğuna yönelten sebepler karmaşık ve çok yönlüdür. Bu sebeplerden birkaç örnek verebiliriz;

Şiddet, özellikle uzun süreli ve tekrarlayıcı olarak maruz kalındığında, travmatik bir deneyim oluşturabilir. Bu travmatik deneyimler, kişilik gelişimini etkiler ve kişilik bozukluğuna yol açabilir.

Şiddetin yanı sıra, duygusal istismar ve ihmal de kişilik bozukluğuna neden olabilir. Öğrenciler sürekli olarak duygusal istismara veya ihmale maruz kaldıklarında, benlik saygısı düşebilir, duygusal sorunlar yaşayabilir ve kişilik bozuklukları ilerler.

Şiddete maruz kalan öğrencilerin çocukluk döneminde güvensiz bağlanma ilişkileri yaşamış olmaları da kişilik bozukluğuna yatkınlığı artırır. Güvenli ve sağlıklı bağlanma ilişkilerinin eksikliği, kişilik bozukluklarının gelişiminde önemli bir rol oynar.

Şiddet gören öğrenciler, şiddeti öğrenerek ve model alarak kişilik bozukluklarına yönelebilir. Şiddeti deneyimlemek, öğrencilerin saldırgan davranışları benimsemesine ve gelecekteki ilişkilerinde şiddete eğilimli olmalarına neden olur.

Şiddete maruz kalan öğrencilerin destekleyici bir çevrede olmaması veya uygun destek alamaması, kişilik bozukluğu gelişimini destekler. Destekleyici aile, okul ve toplum desteği, öğrencilerin travmatik deneyimleriyle başa çıkmalarında ve sağlıklı ilişkiler kurmalarında önemlidir.

Bu sebepler, akranlarından şiddet gören öğrencilerin kişilik bozukluğuna yönelmesine katkıda bulur. Ancak, her öğrencinin bireysel deneyimleri ve etkileşimleri farklı olduğundan, kişilik bozukluğuna yol açan sebepler kişiye özgü bir hal alabilir. Bu nedenle, bu öğrencilere profesyonel yardım ve uygun tedavi yaklaşımları sunmak önemlidir.

4.2. Belirtileri

Akranlarından şiddet gören öğrencilerde kişilik bozukluklarının bazı yaygın belirtileri şunlar olabilir

Şiddete maruz kalan öğrenciler arasında duygusal dalgalanmalar ve istikrarsızlık gözlenebilir. Öfke, kızgınlık, üzüntü, endişe ve depresyon gibi duygusal durumlar sık sık değişebilir.

Şiddete maruz kalan öğrenciler, ilişki sorunları yaşama eğilimindedir. İlişkilerde güven eksikliği, bağlanma sorunları, düşmanlık, saldırganlık veya çekingenlik gibi sorunlar görülebilir.

Şiddete maruz kalan öğrencilerde kimlik belirsizliği veya kimlik karmaşası yaşanabilir. Kendini tanımlama, benlik saygısı ve değerlendirme konularında zorluklar ortaya çıkabilir.

Şiddet deneyimi, dikkat ve odaklanma sorunlarına yol açar. Öğrencilerin derslere veya görevlere odaklanmaları zorlaşır ve akademik performansları etkiler.

Şiddet mağduru olan öğrenciler, sosyal izolasyona yönelme eğiliminde girer. Arkadaşlık ilişkileri zayıflar, sosyal etkileşimleri azalır ve sosyal destek eksikliği yaşarlar.

Şiddet deneyimi, özsaygı sorunlarına yol açar. Öğrenciler kendilerini değersiz hissetmesine, düşük özgüvene sahip olamaya veya kendilerini suçlamaya götürür.

Bazı durumlarda, şiddete maruz kalan öğrencilerde kendine zarar verme eğilimi görülebilir. Bunlar, kendini kesme, yaralama veya intihar düşünceleri gibi davranışlara varabilir.

Her birey farklıdır ve belirtiler kişiden kişiye değişebilir. Ancak, akranlarından şiddet gören öğrencilerde bu gibi belirtiler sık sık gözlenebilir. Bu nedenle, bu öğrencilere uygun destek ve yardım sağlamak önemlidir.

5. AKRANLARINDAN ŞİDDET GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞ VE SOSYAL YAŞAMLARINDAKİ DURUMLARI

Akranlarından şiddet gören öğrencilerin iş ve sosyal yaşamları şiddet deneyimine bağlı olarak olumsuz etkilenme durumu vardır. Bu durumu birkaç örnekler örnekleyebiliriz.

Şiddet deneyimi, öğrencilerin akademik performansını olumsuz etkileme olasılığı yüksektir. Öğrenciler, şiddetin neden olduğu travma, stres ve dikkat dağınıklığı nedeniyle okul çalışmalarında zorlanabilir, notları düşebilir ve okul başarılarında gerileme yaşamaları yüksek ihtimaldir. Arslan, S. & Yıldırım, M. (2015).

Şiddet deneyimi, öğrencilerin okula devamsızlık oranlarını artırabilir. Şiddetin yaşandığı bir okul ortamında, öğrenciler okula gitmekten kaçınma, güvende hissetmeme veya kaygı nedeniyle okula gitmek istememe gibi sorunlar yaşar.

Şiddete maruz kalan öğrencilerin iş performansı da sıkıntı yaşarlar. Şiddet deneyimi, öğrencilerin duygusal ve zihinsel sağlığını olumsuz etkileyebilir, bu da iş performansında düşüşlere yol açar.

Şiddet mağduru olan öğrenciler, sosyal izolasyona yönelme eğilimine girme ihtimalleri yükselir. Şiddet deneyimi, sosyal etkileşimlerde zorluklara neden olur, arkadaşlık ilişkilerini etkiler ve sosyal destek eksikliği yaşatabilir.

Şiddet deneyimi, öğrencilerin güven duygusunu zedeler. Bu da iş ve sosyal ilişkilerinde güven sorunlarına yol açmasına neden olur. Öğrenciler, insanlara olan güvenlerini kaybedebilir, ilişkilerde çekingenlik veya şüphecilik gösterebilirler.

Şiddet deneyimi, öğrencilerin stres düzeylerini artırdığından, anksiyete sorunlarına yol açabilir. Bu durum, iş ve sosyal yaşamda performanslarını olumsuz etkiler. Swearer, S.M. Hymel, S. & Hoover, J.H. (2003).

5.1. İş Hayatına Etkisi

Akranlarından gördükleri şiddetin öğrencilerin iş hayatına farklı etkileri vardır. Şiddet deneyimi, bireylerin duygusal, psikolojik ve sosyal sağlığını etkileyerek iş hayatında bazı zorluklara neden olur.

Duygusal ve psikolojik etkiler öğrencilerde duygusal ve psikolojik sorunlara yol açabilir. Bu sorunlar arasında anksiyete, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, özsaygı sorunları ve güvensizlik yer alabilir. Bu duygusal ve psikolojik etkiler, iş hayatında özgüven eksikliği, motivasyon kaybı ve performans düşüşü gibi sonuçlara yol açar.

İlişki zorlukları, bireyler arasındaki ilişkileri etkiler. Şiddete maruz kalan bireyler, güven sorunu yaşayabilir ve ilişkilerde zorlanabilirler. İş hayatında ise ekip çalışmasında sorunlar yaşamasına, iş arkadaşlarıyla iletişimde güçlük çekebilir ve sosyal destek eksikliği hissedebilirler.

Stres ve iş performansı, bireylerde artan stres düzeylerine yol açabilir. Bu stres, iş hayatında performansı olumsuz etkiler. Yoğun stres, konsantrasyon eksikliği, hafıza sorunları ve verimlilik düşüklüğü gibi iş performansı ile ilgili sorunlara neden olabilir.

İş bulma sürecinde bazı zorluklarla karşılaşabilirler. Duygusal ve psikolojik sorunlar, özgeçmişlerde boşluklar veya eksiklikler, mülakatlarda kaygı gibi faktörler iş başvurularını etkiler ve iş bulma sürecini zorlaştırabilir.

İş yerinde güvenlik konusunda endişeleri artırabilir. Öğrenciler, geçmişteki şiddet deneyimleri nedeniyle iş yerinde tehdit altında hissedebilir ve güvenlik endişeleri yaşayabilirler. Bu da iş yerinde rahatlık ve memnuniyet düzeyini olumsuz etkiler.

5.2. Sosyal Yaşama Etkisi

Akranlarından gördükleri şiddetin öğrencilerin sosyal yaşama etkisi önemlidir. Şiddet deneyimi, bireyler arasındaki ilişkileri, sosyal etkileşimleri ve genel sosyal yaşamı etkiler. Bu etkilerinden bazılarını inceleyecek olursak;

İzolasyon ve yalnızlık, öğrencilerde sosyal izolasyon ve yalnızlık hissine yol açar. Şiddete maruz kalan bireyler, güvende hissetmek için diğer insanlardan uzaklaşır ve sosyal etkinliklerden kaçınırlar. Bu durum, sosyal ilişkilerin azalmasına ve yalnızlık hissini artırmasına neden olur.

Güvensizlik ve ilişki sorunları, bireylerde güvensizlik duygusu oluşmasına sebep olur. Şiddete maruz kalan öğrenciler, başkalarına güvenmekte zorluk çeker ve ilişki sorunları yaşayabilir. İlişkilerde güçlük çekmek, sosyal yaşamı olumsuz etkiler ve sosyal bağlantıların azalmasına neden olur. Bayar, Y. (2014).

Düşük özgüven ve kendilik değeri sorunları, öğrencilerin özgüvenini ve kendilik değerini olumsuz etkileyebilir. Şiddet mağduru olan bireyler, kendilerini değersiz hisseder, düşük özgüvene sahip olur ve kendilerini suçlayabilirler. Bu durum, sosyal etkileşimlerde zorluklar yaşanmasına ve sosyal yaşamın olumsuz etkilenmesine yol açar.

Sosyal fobi ve kaygı, bireylerde sosyal fobi ve kaygı sorunlarına neden olabilir. Şiddete maruz kalan öğrenciler, sosyal etkinliklerde, toplumsal olaylarda veya grup ortamlarında kaygı ve endişe yaşayabilirler. Bu durum, sosyal etkileşimleri kısıtlar ve sosyal yaşamı olumsuz etkiler.

Şiddet mağduru olan öğrenciler, sosyal destek eksikliği yaşayabilirler. Şiddet deneyimi, diğer insanlara olan güveni zedeler ve sosyal destek ağlarını sınırlar. Sosyal destek eksikliği, öğrencilerin zorluklarla başa çıkmalarını ve sosyal yaşamda destek almayı zorlaştırabilir. Ayas, T. & Horzum, M. B. (2013).

SONUÇ

"Akranlarından Şiddet Gören Öğrencilerin Sonraki Hayatlarında Antisosyal Kişilik Bozukluğuna Yatkınlıkları ile İş ve Sosyal Yaşamlarına Etkisi" konusunu değerlendirdiğimizde aşağıdaki sonuç ve önerileri sunabiliriz:

- Akran şiddetine maruz kalan kız ve erkek öğrencilerin antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlığı daha yüksek olur. Şiddet deneyimleri, kişilik gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yapabilir ve antisosyal davranışların ortaya çıkmasına katkıda bulunur.

- Antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlığın artması, öğrencilerin iş hayatında ve sosyal ilişkilerinde çeşitli zorluklarla karşılaşmalarına neden olur. Bu zorluklar, iş performansı, iş ilişkileri, liderlik becerileri, iletişim yetenekleri ve takım çalışmasına olan uyumu etkiler.

•Antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlığın iş ve sosyal yaşam üzerinde olumsuz etkileri olabilir. Öğrenciler, işyerinde sorunlu davranışlar sergileyebilir ve iş arkadaşları ve yöneticilerle uyum sağlamakta zorluk çekebilir ve toplumsal ilişkilerde sorunlar yaşayabilir.

Öneriler:

•Erken Müdahale ve Destek, Akran şiddetine maruz kalan öğrencilere erken müdahale ve psikolojik destek sağlanmalıdır. Bu, şiddetin etkilerini azaltabilir, kişilik bozukluğu riskini yönetmeye yardımcı olur ve olumlu sosyal ve psikolojik gelişimi teşvik eder.

•Şiddet Önleme Programları, Okullarda şiddet önleme programları uygulanmalı ve öğrenciler arasında sağlıklı iletişim, empati, problem çözme becerileri ve sosyal uyum konularında eğitim verilmelidir. Bu programlar, şiddeti azaltır, sosyal becerilerin gelişimini destekler ve antisosyal davranışları önler.

•Destekleyici ve Güvenli Okul Ortamı, Okullar, destekleyici ve güvenli bir ortam sağlamak için çaba göstermelidir. Öğrencilerin şiddetin olduğu bir ortamda değil, destekleyici bir çevrede büyümeleri önemlidir. Bu, öğrencilerin iş birliği yapmaya, güvenli ilişkiler kurmaya ve olumlu sosyal deneyimler yaşamaya daha yatkın olmalarını sağlar.

•Toplumsal Farkındalık ve Eğitim, Şiddetin etkileri ve antisosyal kişilik bozukluğu konusunda toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir. Ebeveynler, öğretmenler ve toplumun diğer paydaşları bu konuda eğitilmeli ve şiddetin önlenmesi için aktif rol oynamalıdır.

•İş Hayatında Destek ve Rehberlik, Şiddete maruz kalan öğrenciler, iş hayatına geçtiklerinde destek ve rehberliğe ihtiyaç duyar. İş yerlerinde, şiddete maruz kalan öğrencilerin yaşadığı zorlukları anlayan politikalar ve destek sistemleri oluşturulmalıdır.

Bu öneriler, akranlarından şiddet gören öğrencilerin antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlığını yönetmeye ve iş ve sosyal yaşamlarında daha sağlıklı ve başarılı bir şekilde ilerlemelerine yardımcı olabilir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin yazarı olarak, "Akranlarından Şiddet Gören Öğrencilerin Sonraki Hayatlarında Antisosyal Kişilik Bozukluğuna Yatkınlıkları ile İş ve Sosyal Yaşamlarına Etkisi" başlıklı araştırma makalesinin tüm yönlerinin etik kurallara uygun bir şekilde hazırlandığını ve sunulduğunu beyan ederim. *Araştırma ve yazım süreci boyunca aşağıdaki etik ilkeleri ve kuralları takip ettiğimi belirtmek isterim:*

Araştırmamın tüm aşamalarında bilimsel dürüstlüğü ve doğruluğu korudum. Veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinde herhangi bir türde veri manipülasyonu veya yanıltıcı davranışlarda bulunmadım. Bu makalede kullandığım bilgilerin ve diğer çalışmaların tam ve doğru atıflarını sağladım. Diğer araştırmacıların çalışmalarına saygı gösterdim ve bu çalışmada kullandığım kaynakları eksiksiz bir şekilde belirttim. Makalede kullanılan herhangi bir materyal (metin, grafik, resim vb.), telif hakkı sahiplerinden izin alınarak kullanılmıştır ve telif hakkı ihlali yapılmamıştır.

Bu makaleyi hazırlarken etik kurallara ve bilimsel dürüstlüğe uyduğuma dair bu beyanı kabul ve taahhüt ederim. Herhangi bir etik veya yasal ihlal durumunda sorumluluğu üstlenirim ve gerekli düzeltmeleri veya düzeltmeleri yapmaya hazırım.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makale, tek bir yazar tarafından yazılmıştır ve yazarın fikirleri, araştırması ve yazım sürecine katkısı %100'dür.

Çıkar Beyanı

Bu araştırma makalesi, " Akranlarından Şiddet Gören Öğrencilerin Sonraki Hayatlarında Antisosyal Kişilik Bozukluğuna Yatkınlıkları ile İş ve Sosyal Yaşamlarına Etkisi" başlığı altında hazırlanmıştır. Araştırma, işletmelerin maliyet azaltma ve vergi optimizasyonu konularındaki stratejilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu makalenin hazırlanmasındaki amaç, iş dünyasının karmaşıklığı ve rekabetin artması göz önüne alındığında, işletmelerin finansal performanslarını iyileştirmek için nasıl vergi stratejileri uyguladığını anlamak ve bu konuda faydalı bilgiler sunmaktır. Araştırma makalesi, mevcut literatürün analizi ve işletmelerin maliyet azaltma ve vergi optimizasyonu stratejileri hakkında gerçek dünya örneklerinin incelenmesi yoluyla bilgi sağlamayı hedeflemektedir.

Yazar olarak, bu araştırma makalesinin tarafsız, bilimsel ve akademik bir inceleme sunduğuna inanıyorum. Makalenin hazırlanmasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Okuyucular, bu makalenin içeriğini kendi ihtiyaçları ve koşulları doğrultusunda değerlendirmelidirler. Son olarak, bu araştırma makalesinin, işletmelerin maliyet azaltma ve vergi optimizasyonu konularında daha fazla anlayış geliştirmelerine ve daha etkili stratejiler geliştirmelerine katkı sağlamasını umuyorum.

KAYNAKÇA

- [1] Espelage, D.L. & Swearer, S.M. (2004). Bullying in American schools: A social-ecological perspective on prevention and intervention. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- [2] Olweus, D. (1993). Bullying at School: What We Know and What We Can Do. Oxford: Blackwell Publishers.
- [3] Cook, C.R, Williams, K.R, Guerra, N.G, Kim, T.E, & Sadek, S. (2010). Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *School Psychology Quarterly*, 25(2), 65-83.
- [4] Bradshaw, C.P, Sawyer, A.L, & O'Brennan, L.M. (2007). Bullying and peer victimization at school: Perceptual differences between students and school staff. *School Psychology Review*, 36(3), 361-382.
- [5] Sourander, A, Brunstein Klomek, A, Ikonen, M, Lindroos, J, Luntamo, T, Koskelainen, M, & Ristkari, T. (2010). Psychosocial risk factors associated with cyberbullying among adolescents: A population-based study. *Archives of General Psychiatry*, 67(7), 720-728.
- [6] Salmivalli, C, Lagerspetz, K, Björkqvist, K, Österman, K, & Kaukiainen, A. (1996). Bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior*, 22(1), 1-15.
- [7] Schneider, S.K O'Donnell, L, Stueve, A., & Coulter, R.W.S. (2012). Cyberbullying, school bullying, and psychological distress: A regional census of high school students. *American Journal of Public Health*, 102(1), 171-177.
- [8] Swearer, S.M, Hymel, S, & Hoover, J.H. (2003). Bullying: Nature, prevention, and intervention. *School Psychology Quarterly*, 18(4), 386-405.
- [9] Yaman, E, & Güneri, O. Y. (2014). Okul öncesi dönemde çocuklar arasında şiddetin yaygınlığı ve ilişkili faktörler. *Türk Pediatri Arşivi*, 49(1), 48-54.
- [10] Ayas, T, & Horzum, M. B. (2013). Akran şiddeti ile ergenlerin sosyal kabul ve arkadaş ilişkileri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 11-24.
- [11] Arslan, S, & Yıldırım, M. (2015). Lise öğrencilerinin akran zorbalığına ilişkin algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(1), 253-262.
- [12] Bayar, Y. (2014). Lise öğrencilerinde akran zorbalığı ile sosyal uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(3), 1069-1080.
- [13] Avcı, R, & Demirtaş, Z. (2012). İlköğretim öğrencilerinin şiddete maruz kalma durumları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 61-80.